

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
Ühtse turu, tootmise ja tarbimise seksioon
Ühtse turu vaatlusrühm

TEENUSTE DIREKTIIVI MÕJU EHITUSSEKTORILE

ARUANNE

INT/SMO - EESC-2014-02466-00-01-TCD-TRA

SISUKORD

	EESSÕNA	3
1.	PEAMISED JÄRELDUSED	4
2.	JÄRELDUSED JA SOOVITUSED	4
	LISA	18
	EESMÄRGID JA MEETODID	18
	DIREKTIIVIDEST KOKKUVÕTLIKULT	18
	TEENUSTE DIREKTIIV	19
	TÖÖTAJATE LÄHETAMISE DIREKTIIV	19
	JÕUSTAMISDIREKTIIV	20
	EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEE ARVAMUS DIREKTIIVIDE KOHTA	21

EESSÕNA

Teenuste direktiiv (2006/123/EÜ, 12.12.2006) teenuste liberaliseerimise kohta siseturul on avaldanud väga suurt mõju piiriülese liikuvuse paljudele aspektidele. See on arvatavasti üks kõige vastuolulisemaid üleminekuid ELi lähiminevikus, kuna see käivitas väga emotsionaalse arutelu laiemas üldsuses ja sotsiaalpartnerite seas. **Töötajate lähetamise direktiiv** (1996/71/EÜ), mis võeti vastu enne Ida- ja Kesk-Euroopasse laienemist, on teenuste osutamisega tihedalt seotud. Eriti kehtib see ehitussektori kohta. Ühest küljest on mõlemad direktiivid kriisiolukorras tekitanud hirmu ja häbimärgistanud liikuvust nn tööjõudu eksportivatest liikmesriikidest („Nad võtavad meie töökohad ära!“). Teisest küljest aga on uued laienemisvoorud toonud kaasa mitmekesisuse, uued väljakutsed ja võimalused ühtsel turul. Ühtse turu sotsiaalne mõõde – Euroopa sotsiaalmudel – peab siiski jääma Euroopa Liidu identiteedi nurgakiviks.

Oma arvamuses „Siseturupoliitika kujundamine kodaniku- ja inimkeskseks“¹ on Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee sedastanud, et „Teenustesektor (...) peaks[id] olema nende prioriteetide hulgas tähtsal kohal, sest selles valdkonnas on siseturu väljakujundamise puudujäägid kõige suuremad ja innovatsioon kõige vajalikum, mitte ainult seoses meetmetega, vaid ka kohaldatavate instrumentidega“.

Ühtse turu vaatlusrühm loodi Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitees 1994. aastal Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni toetusel. Selle ülesanne on analüüsida ühtse turu toimimist, määratleda probleemid ja tõkked ning teha ettepanekuid lahendusteks kodanikuühiskonna perspektiivist, praegusel konkreetsel juhul esitada oma järeldused enne 2014. aasta mais toimuvaid Euroopa Parlamendi valimisi.

¹ Arvamus CESE 466/2012, [ELT C 143, 22.5.2012, lk 17](#).

1. PEAMISED JÄRELDUSED

Euroopa Liit peaks ühe turu kaupa järk-järgult lähenema vastastikusele tunnustamisele. Ühiskond üldiselt, aga eriti ehitussektor saaksid kasu sidusast üleeuroopalisest rahvusvaheliste pettuste võrgustike vastu võitlemise strateegiast. Euroopa tasandil tuleb ühtsete määratluste osas kiiresti kokkuleppele jõuda – see on tõeline väljakutse, eriti seoses väljavaatega lahendada pikaajalised probleemid. Selle eesmärgi saavutamiseks on tarvis astuda rida samme: tuleks vastu võtta Euroopa järelevalveteenistuste miinimumnormid, maksustamisalaste ja sotsiaalsete kontseptsioonide Euroopa andmebaas ning Euroopa sotsiaalkindlustusnumber. Probleeme ei saa nõuetekohaselt käsitleda, kui puuduvad institutsiooniline tugevus, omanikutunne ja täpne rakendamine, samuti ühtsed sotsiaalõigusnormid.

Seoses ehitussektoriga võime esile tõsta järgmised 10 peamist järeldust, mis põhinevad asjaomastelt kodanikuühiskonna organisatsioonidelt saadud panustel:

- 1 sihtriigi põhimõtet tuleks kohaldada üldiselt²;
- 2 konkurents peab põhinema kvaliteedil ja võrdsetel tingimustel, mitte nn sotsiaalsel dumpingul;
- 3 ühtse turu eeskirjade nõuetekohane ülevõtmine ja rakendamine peab olema üldine³;
- 4 tõeliselt ühise lähenemisviisi ja sidususe tagamiseks on meil vaja ühiseid kontseptsioone ja määratlusi;
- 5 tõhus ja tulemusrikas koostöö riigiasutuste vahel on ülimalt oluline;
- 6 Euroopa sotsiaalmudeli säilitamine on eluliselt tähtis, kui tahame üldsuse toetust ja heakskiitu;
- 7 kaardisüsteem näib pakkuvat praktilisi ja teostatavaid võimalusi paremaks järelevalveks;
- 8 institutsiooniline tugevus ja nõuetekohane kindlus eeskirjade ja kontrolli kohaldamisel,⁴ samuti suuremad trahvid;
- 9 riigiasutuste ja sotsiaalpartnerite tõeline koostöö on hea valitsemistava;
- 10 tuleb kohaldada subsidiaarsuse põhimõtet, et liikmesriigid saaksid kasutada spetsiaalseid seirevahendeid.

2. JÄRELDUSED JA SOOVITUSED

Alljärgnevas kokkuvõttes on loetletud probleemid ja puudused (järeldused) ning nende võimalikud lahendused (soovitused). Tabeli mõlema poole sisu ei pruugi alati kooskõlas olla.

SHORTCOMINGS (FINDINGS)	PROPOSED SOLUTIONS (RECOMMENDATIONS)
HEADING	
ITEM RELATED TO THE SERVICES DIRECTIVE	
Shortcomings, problems and obstacles highlighted by the various interlocutors in interviews, meetings and publications (12)	Proposals to remedy shortcomings, problems and obstacles
ITEM RELATED TO THE POSTING OF WORKERS DIRECTIVE	
Shortcomings, problems and obstacles highlighted by the various interlocutors in interviews, meetings and publications	Proposals to remedy shortcomings, problems and obstacles (34)

Source (page of the staff working paper where the statement is taken from)

Kokkuvõtte „Järeldused ja soovitused” struktuur⁵.

² Selle põhimõtte kohaldamine tähendab õigusaktide muutmist.

³ Alates riigiasutustest kuni sotsiaalmajanduslike osalejateni kohapeal. Kui mõlemat direktiivi kohaldatakse nõuetekohaselt, tugevdavad need teineteist.

⁴ Alates musta nimekirja koostamise põhimõttest (eneseregulatsioon, valdkondlikud toimejühendid) karistamise ja turult kõrvaldamiseni. Põhiline on õiguskindlus.

PUUDUSED (JÄRELDUSED)	PAKUTUD LAHENDUSED (SOOVITUSED)
HALDUS	
DEKLARATSIOONID	
45 % kõigist võõrtöölisest, kes deklarasioone ei esita, töötavad ehitussektoris (34)	Tuleb tagada, et 10 liikmesriiki, kus puudub eeldeklaratsioonide süsteem, selle rakendaksid, et (32)...
Kõigis liikmesriikides ei kasutata lähetuse eeldeklaratsioone (36)	... tegevusdeklaratsioone saaks kasutada kõikjal
Korrektse välimusega deklaratsioonid võivad varjata topeltraamatupidamist	Deklaratsioonid peavad olema elektroonilises formaadis
KAARDISÜSTEEM⁶	
Probleeme (või nõiaringi) näib tekitavat andmekaitse, kuna see võib takistada teatava teabe kättesaadavust:	ID-kaardi või passi kasutamine võib osutuda praktiliseks ja teostatavaks varuvariandiks, mis võimaldab pädevatel asutustel kontrollle läbi viia (38)
– kaardid ei hoiä ära pettust, nt võltsimist või kopeerimist (kuid muudavad selle raskemaks);	Kaart võiks sisaldada standardteavet. Muu teave, nt kaardi omaniku kutsevalifikatsioon, oleks vabatahtlik (43)
– süsteemil on vähe eeliseid, kuna paljudel lähetatud töötajatel on väga lühiajalised lepingud;	(Kaardi)süsteemide piiriülene koostalitlusvõime on väga oluline
– nõuab arvutipõhist deklaratsiooni, kuid see on paberkaardil;	Rakendada valgusfoori põhimõtet
– liikmesriikides kehtivatel kaardisüsteemidel on eri eesmärgid (35)	
VORM A1⁸	
A1 vormid on alati pettusele. Päritoluliikmesriigid ei kontrolli A1 andmete õigsust ega kasutamist sihtliikmesriikides (32)	Kontrollitud A1 vorm tuleb üle anda enne töö alustamist
	Ühendada kaardisüsteemiga
Märkimisväärne hulk A1 vorme on võltsitud või vigu täis, kuid lastakse kontrollimata käiku (99)	Tööhõiveseisundi kindlakstegemine peaks olema selle liikmesriigi õiguslik vastutus, kus tööd tehakse. See riik peab otsustama, kas vastavus/seire on töö- ja lepingutingimustest ilmne või mitte.
	Kaardisüsteem võiks pettuseohuga tegelemisel kasulikuks osutada
ÕIGUSLIK JA INSTITUTSIOONILINE RAAMISTIK	
Kontrolli õiguslik ja institutsiooniline raamistik näib olevat piiratud. Teisisõnu, kas on tõenäoline, et praegune õiguslik ja institutsiooniline raamistik aitaks lahendada probleeme (nt seoses kontrollidega, andmekaitsega, ELi sotsiaalse mõõtmega jne)?	

⁵ Töödokument: vt <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-services-directive>. Kui leheküljenumbrit pole märgitud, tähendab see, et lause on pärit suuliselt arutelult.

⁶ FIEC ja EFBWW on käivitanud olemasolevate kaardisüsteemide uuringu, mis tahetakse lõpule viia 2014. aasta juuniks. Rootsisis selline süsteem juba kehtib. Taanis ja Norras kavatsetakse see kehtestada.

⁷ Sel juhul tuleb välja töötada avalikud e-teenused. Siinkohal on järgimist vääriavad eeskujud muu hulgas Eesti ja Austria.

⁸ Vorm A1 tõendab lähetatud töötajate sotsiaalmaksude tasumist (http://europa.eu/youreurope/citizens/work/social-security-forms/index_et.htm).

KOOSTÖÖ	
e-VALITSUS	
Liikmesriikide vaheline ebavõrdne e-valitsuse lahenduste rakendamisel	Rakendada info- ja kommunikatsioonitehnoloogia täit potentsiaali kasutades kiired, kasutajasõbralikud (eriti VKE-sõbralikud), mitmekeelsed ja odavamad e-valitsuse lahendused (32)
Teatud paljutöötavad e-valitsuse lahendused on osutunud ebatõhusaks ⁹	
KOHALIKUD JA PIIRKONDLIKUD OMAVALITSUSED	
	Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamine ELi projektidesse halduskoostöö kaudu (76)
KOOSTÖÖ	
Koostöö riigiasutuste vahel on ebapiisav. IMI ¹⁰ ja SOLVITI võrgustikke võib pidada alakasutatuks (40)	
Ettevõtjate koostöö riigiasutustega on teatavate probleemide otsustaval käsitlemisel väga oluline (27)	Ajakohastada teavet riigisiseste nõuete kohta, kasutades selleks koostööd ühtsete kontaktpunktide vahel (46)
SISETURU INFOSÜSTEEM (IMI)	
IMI-süsteemi võimalik alakasutus (75)	Kasutada rohkem siseturu infosüsteemi kiiremaks ja tõhusamaks teabevahetuseks ¹¹
SOLVIT	
SOLVIT on alakasutatud ¹² (78)	Rohkem töötajaid ja suurem eelarve
	Parem teabevahetus ja teavitamine (sealhulgas arvamuskujundajad ja meedia)
TEABEVAHETUS	
Asjakohaseid ja kasulikke veebilehti pole lihtne üles leida isegi otsingumootoreid kasutades; riikide ettevõtjatel ja töötajatel puudub sihipärane suunitus, mitmekeelsus pole ikka veel laialdaselt levinud, ajakohastamine pole alati õigeaegne jne. Interneti võimalused jäävad seetõttu suuremalt jaolt kasutamata ¹³ . Töötajate lähetamise direktiivi artikli 4 kohaselt on igas liikmesriigis kontaktasutus,	Liikmesriikide ja üleeuroopalisi veebilehti tuleks ajakohastada, ühendades need veebipõhiste teabeallikatega liikmesriikides, mis on kaasatud lähetatud töötajate liikumisse ¹⁴
	Tihedam koostöö riigiasutuste vahel (nt valgusfoorid, andmebaasid jne)
	Kaasata teabe haldamise tööhõive, sotsiaalküsimuste ja sotsiaalse kaasatuse peadirektoraat

⁹ See käib kord ülikiidetud Simplex-süsteemi kohta Portugalis, mis kannatab vahendite puuduse all.

¹⁰ Vt http://ec.europa.eu/internal_market/imi-net/. Siseturu infosüsteem (IMI) on riigiasutuste kommunikatsiooni- ja teabevahend direktiivi rakendamise (vt määrus (EL) 1024/2012) parimate tavade jagamiseks. Muu hulgas hõlmab see teenuseid, töötajate lähetamist ja kutsekvalifikatsioone.

¹¹ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus CESE 1848/2011, [ELT C 43, 15.2.2012, lk 14](#).

¹² Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus siseturu infosüsteemi kohta (CESE 1848/2011, [ELT C 43, 15.2.2012, lk 14](#)). Vt ka Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus ühtse turu meetmepaketi kohta (CESE 525/2011, [ELT C 132, 3.5.2011, lk 47](#), CESE 1583/2011, [ELT C 24, 28.1.2012, lk 99](#), CESE 1575/2012, [ELT C 299, 4.10.2012, lk 165](#), CESE 2039/2012, [ELT C 76, 14.3.2013, lk 24](#)), milles tuuakse esile fakt, et SOLVITil on nappus personalist ja ressurssidest. SOLVIT on üldiselt nähtamatu (näiteks paljud kodanikuühiskonna organisatsioonid ning kohalikud kaubanduskodad ei ole selle olemasolust üldse teadlikud).

¹³ Teavet sellise praktika kohta, nagu näilised füüsilisest isikust ettevõtjad, leiate järgmistelt veebilehtedelt: <http://www.stopsocialdumping.eu/> ja <http://www.faire-mobilitaet.de/>.

¹⁴ Vt EFBWW/FIEC ühine veebileht töötajate lähetamise kohta: <http://www.posting-workers.eu/>

mis tegeleb töötajate lähetamisega	Parandada ja kiirendada kontaktasutuste ja kohapealsete järelevalveasutuste võrgustike kaudu tehtavat koostööd, jagades teavet ja andmeid institutsioonide ja piiride üleselt (vt nt SIRS Belgias ja DNLF Prantsusmaal ¹⁵). Riigiasutuste ja sotsiaalpartnerite vahelised kokkulepped on tõhusad meetmed, mida rakendada (vt Belgias 22. juunil 2012 asjaomaste riigiasutuste ja ehitussektori sotsiaalpartnerite vahel alla kirjutatud leping)
VASTASTIKUNE HINDAMINE	
Vastastikune hindamine on riigiasutuste jaoks liiga koormav	Kaaluda vastastikuse hindamise menetlusest saadavat kasu ja sellega kaasnevat koormust
VASTASTIKUNE TUNNUSTAMINE	
ELi valdkondlike direktiivide põhjal välja antud akrediteeringute ja lubade vastastikune tunnustamine (F-gaasid, hoonete energiatõhusus, jäätmekäitlusega seotud tegevus jne)	
ÜHTSED KONTAKTPUNKTID¹⁶	
Ühtsed kontaktpunktid on alakasutatud ja vähetuntud ning teave selle kohta, kuidas nendega ühendust võtta, on ebapiisav (46)	<ul style="list-style-type: none"> • Abi oleks ühtselt ELi portaalist (see võiks aidata üle saada potentsiaalsetest probleemidest, mis tulenevad eri riikide pädevuste ja lähenemisviiside erinevusest – eelkõige seoses töötervishoiu ja tööohutusega – või näiteks niisugust tehnilist varustust puudutavate normide erinevusest nagu kraanad ja suured ehitusseadmed, ühtlustamine, litsentsid jne); (32) • ühtsed kontaktpunktid ei peaks olema mitte üksnes veebipõhised, vaid keegi peaks seal ka füüsiliselt kohal viibima; • üleeuroopaline reklaamikampaania
Ühtsete kontaktpunktide töös esineb probleeme isiku tõendamise, allkirjade kasutamise jne. (75)	Parandada ajutise teenuseosutamise ja tehniliste aspektidega seotud teavet
Ühtsed kontaktpunktid on kvaliteetse abi ja asjakohaste teenuste osutamiseks ebapiisavad (75)	<ul style="list-style-type: none"> • Teha valik teabest, mis on tööpoolest vajalik, nt pakkuda asjakohast ja ulatuslikku teavet riikide tööõiguste ja maksukorralduse (eelkõige käibemaksudeklaratsioonide) kohta; (75) • tagada, et ühtsed kontaktpunktid oleksid tõelised abiplatvormid menetluste lõpuleviimiseks, minnes seega passiivsest teabeedastusest märksa kaugemale; • suurendada kasutajasõbralikkust ja vähendada bürokraatiat (nii ühtsetes kontaktpunktides kui ka menetluste lühendamisel üldiselt)
Erinevad liikmesriigiti (35)	Ühtsete kontaktpunktide haldust on tarvis samuti lihtsustada (75) Ühtsed kontaktpunktid peavad andma teavet tööhõive ja sotsiaalvaldkonna õigusaktide kohta eri liikmesriikides

¹⁵ <http://www.emploi.belgique.be/sirs.aspx> ja <http://www.economie.gouv.fr/dnlf>.

¹⁶ http://ec.europa.eu/internal_market/eu-go/.

	Kõigi liikmesriikide ühtsete kontaktpunktide vaheline dialoog ja parimate tavade jagamine võrdsetel alustel
Teadlikkuse suurendamise ja teabekampaaniad ei toimu kooskõlas teenuste direktiiviga ¹⁷ (81)	Õigeaegsed teabekampaaniad, mis kaasavad selliseid vahendajaid nagu kaubanduskojad; suurendada poliitikameetmete ja kohapealsete tulemuste või tagajärgede vahelist sidusust
Üheaegselt on olemas eri ressursid, millele ühtne portaal (nt ideaalne ühtne kontaktpunkt) annaks silmnähtavat lisaväärtust kõigi osaliste elu kergemaks muutes (82)	Rakendada ühtse kontaktpunkti põhimõtet kogu menetluse vältel
Mitmekeelsuse puudumine, kusjuures eeldatakse, et ühtsed kontaktpunktid hõlbustavad piiriülest tegevust (82)	Vähemalt inglise keel peaks olema valikus, kuid mitmekeelsus annaks võimalusi laiemale kasutajaskonnale Liikmesriigid peaksid allkirjastama „Ühtsete kontaktpunktide harta” koos kvantitatiivsete näitajatega (84)

PRAKTILISED ASPEKTID	
HILINENUD MAKSMINE	
Ehitussektor (ja eelkõige VKEd) on tugeva surve all nii avaliku kui ka erasektori klientide maksete hilinemise tõttu	Rakendada nõuetekohaselt hilinenud maksmist käsitlevat direktiivi (2011/7/EL) Ametiühingute (erasektoris) ja valitsuse (avalikus sektoris) poolne järelevalve ja meetmed Liikmesriigid, kellel on lühemad tähtajad, ei tohiks neid pikendada (direktiiv ei keela maksetähtaegade pikendamist)
KINDLUSTUS	
Teises liikmesriigis tegutsevate ettevõtjate (eelkõige VKEde) kindlustamise pikaajaline probleem ¹⁸	
KINDLUSTUSKOHUSTUSED¹⁹	
Võimalikud määratlemata valdkonnad seoses teistest liikmesriikidest (nt Poola) pärit kutseliste töötajatega	
RIIGIHANKED²⁰	
Omanike või avaliku sektori hankijate alatine soov leida madalaima hinnaga pakkumus viib pettuseeni (35)	Madalaima hinna pakkujaile tuleks esitada lisanõuded (või panna neile tõendamiskohustus) (38)
Teatud suuremad ehitusettevõtjad on hakanud muutuma projektijuhtimissettevõtteks, võttes sihikule odava ja seetõttu madalama	Edendada „Majanduslikult soodsaimat pakkumust” ja järjepidevat lähenemisviisi ebaharilikult madalate hindadega pakkumuste tagasilükkamiseks (60)

¹⁷ Eurochambres juhtis tähelepanu kooskõlastamise puudumisele direktiivi rakendamise ja teabekampaaniate vahel mõnes liikmesriigis.

¹⁸ Vt Euroopa Komisjoni ELIOSe projekt (ettevõtlike ja tööstuse peadirektoraat), milles analüüsitakse, kuidas saaks võrdlussüsteemiga ja kooskõlas siseturu eesmärkidega toetada (taas)kindlustusandjaid riskide analüüsimisel (<http://www.elios-ec.eu/en/introduction>). Euroopa Komisjon võttis 31. märtsil 2014 vastu töödokumendi (SWD) kindlustusele ligipääsu kohta http://ec.europa.eu/internal_market/services/services-dir/implementation/2012-communication/index_en.htm.

¹⁹ Euroopa Komisjoni talituste töödokument on kavas vastu võtta 2014. aasta esimeses pooles. Selles viidatakse direktiivi 2006/123/EÜ artikli 23 lõikele 1 ja puudutatakse tegevusi, mis kujutavad turva- või terviseriski põhiliselt seoses kutsealase vastutusega.

²⁰ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamused CESE 979/2008, [ELT C 224, 30.8.2008, lk 32](#), CESE 416/2007, [ELT C 161, 13.7.2007, lk 40](#) ja CESE 1162/2011, [ELT C 318 29.10.2011, lk 113](#).

kvalifikatsiooniga töötajõu, et võita pakkumismenetlustes (28)	Riigihangete paketid on sageli tarbetult suured. See takistab VKEdel peatöövõtjaks saamist ja piirab liiga palju konkurentsi
TARBIJAD	
Tarbijaorganisatsioonid ei ilmutanud komitee uuringu vastu erilist huvi, vaatamata faktile, et ehitusprotsessid ja -materjalid on potentsiaalselt ohtlikud ka kolmandatele osalistele nii töö teostamise ajal kui ka pärast selle lõpuleviimist	
Tarbijate vastutus lepingutingimuste kindlaksmääramisel	
VASTUTUS	
On tekkinud tendents riske alluvusahelat mööda edasi suunata. Näiteks Belgias kannab vastutust peatöövõtja (31)	Nõukogu ja Euroopa Parlament on kokku leppinud selles, et vastutust kannavad töövõtja ja järgmine alltöövõtja, ja selles et vajaduse korral asendatakse see võrdväärsete meetmetega (18)
Tugeva konkurentsiturve, keerukuse ja läbipaistvusepuudumise tõttu on vastutus ja kohustus nõrgenenud – eriti ettevõtjate mitmeastmelise alltöövõtjate struktuuri tõttu (41)	Eelkõige on alltöövõtjate vastutust (artikkel 12) kui olulist prioriteeti kaalutud muude liikmesriikide hulgas Prantsusmaal (enne 9.12.2013 kokkulepet jõustamisdirektiivi kohta). See võiks ollasiduv põhimõte ehitussektoris, et vältida keerukaid pettusestrateegiaid (32)
SEADUSANDLIKUD ASPEKTID	
ENESEREGULATSIOON	
Eneseregulatsioon on osutunud kasulikuks ja tõhusaks paljudes sektorites, näiteks reklaami või alkohoolsete jookide puhul. See võimaldab ka niisugust paindlikkust ja reageerimisvõimet, mis õigusaktidel puudub. Siiski näib ehitussektori praegust eripära silmas pidades raske seal eneseregulatsiooni rakendada	Kindlasti pakuvad kasulikke õppetunde sellised skeemid, mis põhiliselt nõuavad „õhkkonnamuutust”, kui rääkida poliitilisest julgusest, ja „positiivset enesemääramist” (28) Tugevdatud eneseregulatsioon võib olla üks võimalus
Õigusaktid kohanevad aeglaselt uute arengutega (nt üleminek avalikult majanduselt eramajandusele)	Eneseregulatsioon on mõjuvam (ja võimaldab suuremat osalemist) Parimatel tavadel põhinev ELi tegevusjuhend aitaks kehtestada standardeid nt teabe/andmete, mis tuleb esitada (44) Kehtivate õigusaktide nõuetekohane rakendamine ja jõustamine oleks piisav ka mitmesuguste asjaomaste osaliste vastutust silmas pidades
VKEd	
Surve ehitussektori pikaajaliste töötajatega VKEdele (ja väga väikestele ettevõtjatele) Ida-Euroopa liikmesriikide madalapalgaliste töötajate kaudu (välja arvatud sellistel reguleeritud kutsealadel nagu matuseteenused)	
Ülemääraselt kõrged sotsiaalkulud sillutavad teed pettustele (35)	
Puudub juurdepääs piiriülestele turgudele (keelearjäär, kindlustus jne)	

Riikide tööõiguse ja ELi õigusaktide keerukus	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on korduvalt toetanud aruka reguleerimise põhimõtete kohaldamist ²¹
---	---

TEENUSED ÜHTSEL TURUL	
KONTROLL	
Pettuste tagantjärele kindlakstegemiseks on tarvis põhjalikke uurimisi (35)	Luu ELi tööinspeksiooni amet, et aidata liikmesriikidel tegeleda piiriüleste pettustega ja pakkuda seadusandjale juhtumipõhiseid stiimuleid, parandades samas riigiasutuste koostööd (eriti nende liikmesriikidega, millel on struktuuriprobleeme) Või valida tugevdatud koostöö riiklike tööinspeksioonide vahel, et vältida selliseid komplitseeritud küsimusi nagu riiklik pädevus ja suveräänsus
Järgnevad probleemid, näiteks keel, dokumentide puudumine kohapeal, töösuhte tõestamine jne (35)	Teabevahetus- ja paremat kontrollisüsteemi kavandades vt Belgia LIMOSA-süsteem ²²
Riikide õigusnormide erinevuste tõttu tegutsevad riikidevahelised ettevõtjad heterogeenses õiguskeskkonnas (35)	Abi oleks ELi palgamaksedokumendist, kui see põhineks andmebaasil, mis võimaldab liikmesriikidel andmete õigsust kontrollida
Endiselt puuduvad eelkoostöö (sh sotsiaalpartneritega) ja prognoosimine, eelkõige silmas pidades pettuste probleemi olulisust	Musta nimekirja koostamine, kasutades VIES-andmebaasi ²³ alltöövõtja leidmise vahendina (32)
Riigiasutuste koostööd, sh koolituskavasid, tuleks edasi arendada eelkõige erinevuste tõttu õigussüsteemides ja viidetes	Tegevusdeklaratsioone tuleks kasutada kõikjal (32)
Kontrollivahenditel või -organitel on liiga vähe töötajaid ja nad on ülekoormatud, samas kui heausklikud ettevõtjad turult kaovad (31)	Liikmesriikidele tuleks anda võimalus rakendada olemasolevaid ja täiendavaid järelevameetmeid ja haldusformaalsusi, mida peetakse tõhusaks ja vajalikuks, vältides samal ajal õigusaktide liigpüüdlikku rakendamist
Mida keerukam on ülesanne, seda rohkem ressursse on tarvis	Uurida uusi järelevameetmeid või vameid kooskõlas direktiividega
REGULEERITUD KUTSEALAD²⁴	
Euroopa Komisjoni seisukoht reguleeritud kutsealadele juurdepääsu lihtsustamise osas (st dereguleerimise kujul) ohustaks mitut tegevusvaldkonda, sealhulgas ehitussektorit	Reguleerimine tähendab range kontrolli kehtestamist (29)
See võib viia ka kutsealaste piiride ja vastutusalade hägustumiseni, mis kipub õõnestama üldsuse usaldust teenuseosutajate vastu	

²¹ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamused CESE 1068/2005, [ELT C 24, 31.1.2006, lk 39](#) ja CESE 984/2011, [ELT C 248, 25.8.2011, lk 87](#).

²² LIMOSA deklaratsioon hõlmab töötajate lähetamist, teenuseid, füüsilisest isikust ettevõtjaid, st piiriülest tööjõudu üldiselt.

²³ ELi käibemaksualane andmebaas: http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/vat/traders/vat_number/index_en.htm. See tähendaks paberivaba keskkonda, kasutajasõbralikkust (nt punane/roheline tuli) ja back office'i menetluste eest vastutavaid riikide haldusasutusi (nt tööinspeksioonid)

²⁴ Vt ka Euroopa Komisjoni läbipaistvusmenetlus seoses reguleeritud kutsealadele juurdepääsuga: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-897_en.htm?locale=en.

Ettevaatust dereguleerimisega teatavates sektorites, sealhulgas ehitussektoris	Uue kutsekvalifikatsioonide tunnustamise direktiivi tõhus rakendamine
Reguleeritud kutsealad on liikmesriigiti erinevad (38)	
TEENUSED SISETURUL	
Integreeritud teenusteturu puudumine selgitab osaliselt USA ja ELi tootlikkuse lahknevust viimase 20 aasta jooksul	
Teenusteturud kipuvad olema väga rangelt reguleeritud. Piiriüleste teenuste osutamist kahjustavad ka märkimisväärsed erinevused riiklikes õigusnormides	Vähendada riiklike õigusnormide kulukast killustatusest tekkinud takistusi (78)
Teenuseosutajate suutmatus rakendada uusi organisatsioonilisi meetodeid info- ja kommunikatsioonitehnoloogia eeliste maksimaalseks kasutamiseks	
Direktiiv jätab valitsustele liiga palju otsustusvabadust selle kohta, mis takistab asutamist või piiriüleste teenuste osutamist. Nad saavad nimetada selliseid takistusi proportsionaalseteks (78)	Vastastikune hindamine peaks muutuma teenuste direktiivi alaliseks läbivaatamiseks, et julgustada seadusandjaid ülemäärastest eeskirjadest vabanema ja teineteise eeskirju vastastikku usaldama
Teenusteturu häired kahjustavad euro suutlikkust taluda majandusvapustusi ja rahaliidu korralikku toimimist (79)	
Takistusi on rohkem teenuste kui kaupade vallas, kauplemine on vähene ja valikuline ning VKEdel võib olla probleeme asutamiseõigusega (79)	
ELi-siseste takistuste kõrvaldamine sõltub suuresti riigisiseste teenuste määruse tühistamisest või muutmisest (79)	See tähendab, et siseriiklike teenuste põhjalike reformide tulemusel muutuvad teenusteturud kõikjal konkurentsivõimelisemaks ja paremini toimivaks, mis on ülitähtis ja ELi majanduskasvu jaoks palju olulisem kui näiteks juurdepääs ELi-siseste piiriüleste teenuste kaubandusele.
Teenused kannatavad liikmesriikidevaheliste regulatiivsete erinevuste või variatsioonide tõttu ²⁵ (79)	
ELi teenuste siseturu täieulatuslikust (st tunduvalt ulatuslikumast, kui nähakse ette horisontaalsete teenuste direktiiviga) väljakujundamisest tekkivat kasu pole siiani täielikult mõistetud (79). Paremini toimivast teenusteturust kasusaamise põhjuseks ei ole alati lihtsalt suurem konkurents (80)	Finantsteenuste osas ei ole uued prognoosid veel kättesaadavad, võrgutööstuste osas on olemas ainult mõned üksikud katsed (mis osutavad üsna arvestatavale kasule); kutsealaste teenuste osas ei ole usaldusväärsed prognoosid kättesaadavad. Kõigis kolmes valdkonnas puudub tõeline ühtne turg, mis annab alust eeldada märkimisväärset kasu edaspidi; teenuste direktiivi mitmesugune majanduslik kasu hakkab alles nüüd arusaadavaks muutuma ning keskpikas ja pikas perspektiivis saadav kasu lisab peaaegu kindlasti ELi SKP-le mitu
Siseturu eeskirju ei ole täielikult rakendatud ²⁶ – puudulik rakendamine ning haldus- ja menetluskoormus kahjustavad kutselistele töötajatele piiriüleste teenuste osutamist (97)	

²⁵ „Selline regulatiivne heterogeensus võib Euroopas tegutsevatele ettevõtjatele väga kalliks maksma minna – iga riik hakkab nõudma kindlaksmääratud sisenemismaksu, mis tuleb tasa teenida, enne kui investering ja sisenemine kasumit tootma hakkavad. Selline korduv sisenemismaks on äärmiselt heidutav teenuseid osutavatele VKEdele ega soodusta ka paljude teiste teenuseosutajate tegevust. (...) Regulatiivse heterogeensusse mõningase vähendamisega OECDs on juba saavutatud välismaiste otseinvesteeringute märkimisväärne kasv”. CEPS Special Report nr 67, lk 17.

²⁶ Vt ühtse turu vaatlusrühma kataloog „Ühtse turu takistused”, <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.publications.24626>.

	<p>protsendipunkti kui mitte rohkem. Kui arvestada ka teenuste regulatiivse heterogeensuse vähendamisest tulenevaid kaua ignoreeritud eeliseid, on kasu veelgi suurem</p> <p>See nõuab märkimisväärseid pikaajalisi taristuinvesteeringuid (gaas, elekter, raudtee ja internet) kogu Euroopa Liidus. Ainulaadne juhtum on digitaalne ühtne turg koos palju ulatuslikuma digitaalse tegevuskavaga</p>
TEENUSTE DIREKTIIVI RAKENDAMINE	
Teenuste direktiivi lünklik tõlgendus ja puudulik rakendamine	<p>Tõhus jõustamine on arukas ja kiire viis majanduskasvu loomiseks avaliku sektori kulutusteta</p> <p>Kooskõla vastastikuse eksperdihinnangu (vastavalt teenuste direktiivile) ja vastastikuse hindamise (vastavalt kutsekvalifikatsioonide direktiivile) vahel</p> <p>Määratleda valdkonnad, milles liikmesriigid tõkestavad ebaproportsionaalselt juurdepääsu teatavatele elukutsetele</p> <p>Valida vastastikuse tunnustamise võimalus, kui ühtlustamist ei kohaldata</p> <p>Piirialadelt õppimine. Piiriülene koostöö pakub sageli väärtuslikke väiksemamõõtmelisi näiteid selle kohta, kuidas ühtne turg võib tegelikult toimida.</p> <p>Tuleb kehtestada rikkumiste käsitlemise kiirmenetlused, kui direktiivi rikkumised on kindlaks tehtud</p>
Teenuseosutajad kannatavad põhjendamatu diskrimineerimise all (rahvus, alaline elukoht)	Liikmesriigid peaksid kohaldama teenuste direktiivi artikli 20 lõiget 2
Teenuseosutajate ebapiisav piiriülene kindlustuskate	<p>Sidusrühmade dialoog²⁷</p> <p>Direktiivi sätteid tuleb kohapeal nõuetekohaselt kohaldada ja jõustada (kokkuleppe kohaselt tegutsemise põhimõte)</p>
Teatud piirangute kaotamise otsus (artiklid 15 ja 16), mis võib mõnel üksikul juhul olla õigustatud teenuste direktiivi raames ülekaaluka üldise huvi tõttu, on jäetud teha liikmesriikidele – määratlemata valdkonnad / proteksionism (83)	<p>Valitsused ja vastutavad ametiasutused peavad tegema nõuetekohaseid riiklike eeskirjade ja lubade andmise korra proportsionaalsuse analüüse</p> <p>Vabatahtlikul lähenemisviisil on omad piirangud ning rohkem võiks abiks olla jätkuv selgitamine, mis on proportsionaalsuse kontseptsioon ja mida täpselt tähendab ülekaalukas üldine huvi</p> <p>Avalik arutelu juba tehtud proportsionaalsuse analüüside üle ning selle üle, kui suures osas on liikmesriigid kasutanud oma manööverdusruumi ja säilitanud teatud, vähemalt küsitavad piirangud</p> <p>Liikmesriigid peavad alati austama direktiivi või määruse sisu, vältima ebaselgust ja hoiduma täiendavate nõuete lisamisest (st liigpüüdlisest rakendamisest), mis võib viia ettevõtete tarbetute lisakuludeni</p>

²⁷ Vt joonealune märkus 30.

<p>Kuigi teenuste direktiivil on ulatuslik kohaldamisala, ei hõlma see tervet rida olulisi nõudeid, mis mõjutavad otseselt teenuseosutajaid</p>	<p>Komisjon peaks tegema praktilise toimimise põhjaliku lisaanalüüsi, sealhulgas teenusteturu üldiselt allesjäänud probleemide ja takistuste ning tegelike kohapeal esinevate vajaduste kohta (83)</p> <p>Selles analüüsis tuleks arvesse võtta ka kõiki asjakohaseid valdkondi, mida teenuste direktiivis ei ole käsitletud, näiteks kutsekvalifikatsioonid, töötajate lähetamine, e-kaubanduse direktiiv, tarbijakaitse-eeskirjad seoses kohaldatava õigusega (Rooma I ja Rooma II määrus²⁸) või kohtualluvusega (Brüsseli I määrus) (83)</p> <p>Vastu võtta tõeliselt integreeritud lähenemisviisi teenustele Euroopas (83)</p>
<p>Puudub surve liikmesriikidele edusammude tegemiseks (kooskõla, lähenemine, üldine huvi jne)</p>	<p>Kehtestada uuesti ametlik aruandlus, mille komisjoni siseturu ja teenuste peadirektoraat esitas (aastatel 2009 ja 2010) regulaarsete üksikasjalike avalike märgukirjadena konkurentsinoogule (ja Euroopa Parlamendile) „teenuste direktiivi rakendamise seisu kohta” (83)</p> <p>Uuendatud aruandluses tuleks keskenduda ühtse teenusteturu olukorra laiemale teemaderingile (84)</p> <p>Peale rakendamise kvantitatiivsete andmete tuleks arvesse võtta ka tegelikke tulemusi / teenusteturu toimimist kohapeal, samuti ettevõtjate ja tarbijate ees seisvaid takistusi ja probleeme ning luua lahendamata küsimustes rohkem läbipaistvust ja paremini võrrelda tehtud edusamme (84)</p>
<p>Ühtse turu tõelise üldise perspektiivi puudumine (st teenuste direktiiviga hõlmatud teenused ja need, mis jäävad selle kohaldamisalast välja²⁹)</p>	<p>Integreeritud lähenemisviisi ühtse turu teenustele horisontaalse õigusakti kaudu (83)</p> <p>On tarvis järjepidevust teiste ELi direktiivide ja algatustega (integreeritud või terviklik lähenemisviis) (84)</p>
TURUJÄRELEVALVE	
<p>Peaaegu nn sanktsioonivaba keskkond hõlbustab petturlike või kuritegelikke tavasid</p>	<p>Turult kõrvaldamine (27)</p> <p>Trahvide ja karistuste suurendamine (19)</p>
<p>Turu äärmine keerukus raskendab ametivõimude jaoks selle kontrollimist ning lihtsustab petturlike ettevõtjate jaoks seadustest kõrvalehoidmist või igasuguse vastutuse ja kohustuse eest põgenemist</p>	<p>Tegeleda mitmest liikmesriigist tööjõudu värbavate asutuste pakilise probleemiga (46)</p>
<p>Hajus vastavus ühelt poolt üldsuse osavõtu languse vahel (nt ressursside või poliitilise pühendumuse puudumise tõttu³⁰) nendes valdkondades, kus alati eeldati suuniseid, ning teiselt poolt üldiste töö-, elu- ja ettevõtlustingimuste halvenemise vahel</p>	<p>Üldsuse tahte nähtavus koos riigi tasandi ja piiriüleste haldusasutuste parema koostööga (26)</p> <p>E-valitsuse lahenduste väljatöötamine</p>

²⁸ http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/judicial_cooperation_in_civil_matters/l16027_en.htm.

²⁹ Erasektori turvateenused, linnatransport, taksoteenus, tervishoid, sotsiaalteenused ja ajutise tööjõudu vahendavate asutuste teenused. Tähelepanu pööratakse ka muudele probleemidele, näiteks kutsekvalifikatsioonide tunnustamise puudumine, reguleeritud kutse- ja erialade arv, topeltkindlustus ja vastastikuse tunnustamise puudumine, samuti vastuolulised riiklikud standardid.

³⁰ Nt tööinspektorite, avalike teenuste kontaktpunktide jne arvu vähenemine. Põhiliselt kohaldatakse põhimõtet, et üha keerukama töö teeb ära üha vähem inimesi.

TÖÖTURG	
LIKUVUS	
Ilmsel sotsiaalsel dumpingul on kahjulik mõju ELi mainele (35)	Töötajatele suunatud teadlikkuse suurendamise kampaaniad, et teavitada neid raamtingimustest enne töölepingu allakirjutamist
Kahtluste ilmutamine mittekodanike suhtes kuni õiguse ülimuslikkuse kahjustamiseni (35)	
SOTSIAALKINDLUSTUS	
Kuigi sotsiaalkindlustus on teenuste direktiivi reguleerimisalast välja jäetud, kas ei ole siis poliitiliselt võimatu ülesanne saavutada teenuste direktiivi rakendamine liikmesriikides ilma sotsiaalkindlustuse, palga ja töötingimuste jne üleliidulise ühtlustamiseta?	Määruse 883/04 (sotsiaalsüsteemide koordineerimine) nõuetekohane kohaldamine (11)
	Luuu maksustamisalaste ja sotsiaalsete kontseptsioonide Euroopa andmebaas (26)
	Luuu Euroopa sotsiaalkindlustusnumber
Eeskirjade ja sotsiaalkohustuste rikkumine on laialdaselt levinud ja viib moonutusteni ehitusturul	Rakendada vastuvõtvast riigis töötingimuste jõustamisele suunatud mehhanisme ³¹
SOTSIAALNE DUMPING	
Sageli „määratletakse” sotsiaalset dumpingut igaühe enda arusaama kohaselt. Üldiselt peetakse selle all silmas sellise olukorra loomist, kus mõnest teisest riigist pärit madalalpalgalised töötajad võtavad üle kohalike töö. Euroopa Komisjon kirjeldab sellist praktikat olukorrana, „kus välisriigi teenuseosutajad võivad osutada teenuseid madalamate hindadega kui kohalikud teenuseosutajad, sest nende tööõigusnormid ei ole nii ranged” ³² .	Tuleb säilitada „teenuste direktiivi lõplikus versioonis väljendatud tundlik tasakaal piiriüleste teenuste osutamise vabaduse ning vajaduse vahel tõhusate vahendite järele, millega jälgida ja jõustada vastuvõtva riigi tööõigusnorme” ³³
Olgu sotsiaalse dumpingu määratlus milline tahes, siiski kujutab see endast ulatuslikult tajutavat ohtu Euroopa sotsiaalmudelile ning vähendab seetõttu toetust ELi integratsioonile (15, 25, 76, 104)	Tuleb rakendada Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 3 ja sotsiaalsete põhiõiguste hartat
Sageli on võõrtöölise poolt vastuvõetud töökohad nimelt need, mida kohalikud töötajad ei soovi, ning seega kõlab argument „töökohtade äravõtmisest” suuresti poleemiliselt ja populistlikult	Püüda ühitada majanduslikud vabadused ja sotsiaalsed põhiõigused Uurida ideed luua Euroopa sotsiaalvaldkonna Interpol, mis toetab liikmesriikide tööinspeksioonide tegevust ³⁴
Milline on sotsiaalhartas funktsioon/positsioon ühtsel turul? Kuidas on lood ELi avaliku korra sotsiaalse mõõtmega?	
TÖÖTAJATE LÄHETAMINE	
Kõigis liikmesriikides pole lähetuse eeldeklaratsioonid kasutusel (36)	Luuu andmebaas, mis teeb võimalikuks töötajate jälgimise – selleks võiks edasi arendada siseturu infosüsteemi

³¹ See tähendab, et direktiivi tuleks muuta.

³² <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=471>. M. Bernaciak kirjutab oma töödokumendis „Social dumping: political catchphrase or threat to labour standards” („Sotsiaalne dumping: kas poliitiline märksõna või oht tööõigusnormidele?”), lk 40 (2012), järgmist: „Sotsiaalset dumpingut võib määratleda strateegiana, mis tugevnenud konkurentsi tõttu on suunatud sotsiaalsete standardite alandamisele. Selle on tekitanud ettevõtted, kuid kaudselt on kaasatud ka nende töötajad ja/või kodu- ja vastuvõtva riigi valitsused, ning sel on kahjulik mõju sotsiaalsfäärile.”

³³ <http://www.euractiv.com/social/europe/business-backs-commission-dispat-news-218283>.

³⁴ Jõustamisdirektiivis mainitakse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuses CESE 970/2010 esitatud ettepanekut, [ELT C 44, 11.2.2011, lk 90](#).

Kõigis liikmesriikides ei ole kvalifikatsiooni tõendamine kohustuslik ³⁵	Oleks tarvis kogu ELi hõlmavat lähenemisviisi
Belgias on vahendusametuste tegevus reguleeritud, muudes liikmesriikides mitte (33)	Ebaseaduslike tavade reklaamimine vahendusametuste kaudu peab olema keelatud (33)
	Lähetatud töötajaid peaks sihtriigi asjaomastest õigusaktidest nõuetekohaselt teavitama (44)
Pole olemas sellist asja nagu lähetatud füüsilisest isikust ettevõtja (tegemist on mõistete vastuoluga) (20) ³⁶	
TÖÖÕNNETUSED	
Tööõnnetuse määratlus on eri liikmesriikides erinev. See mõjutab hüvitise suurust ja teatavaid riiklikke tervishoiusüsteeme	

VÄÄRKASUTAMINE	
KURITARVITUSED	
Teatud äärmuslikel juhtudel töötajaid eksploatatakse, nad elavad äärmises vaesuses ning mõnikord neile lihtsalt ei maksta (täit) palka, et neid jätkuvalt ehitusel hoida (27)	„teadlikkuse suurendamine ja toimumisjuhendid; töötajate rotatsioon; range kinnipidamine „nelja silma” põhimõttest; selged eeskirjad sponsorluse kohta ja keeld võtta vastu kingitusi; tsentraliseeritud asutuste loomine pakkumuste korraldamiseks ja lepingute sõlmimiseks; pakkumuse üksikasjalik kirjeldus ja eelarvestuse kontroll; pakkumismenetluse korraldus, sealhulgas pakkumuste saladuse hoidmine ja hilisemate mahhinatsioonide ärahoidmine; e-riigihangete suurem kasutamine; menetluste dokumenteerimine ja järelevalveasutustepoolne tõhus kontroll; korrupsioonis süüdi mõistetud ettevõtjate menetlusest kõrvalejätmine ja nn musta nimekirja / korrupsiooniregistri pidamine” ³⁷
PETTURLIKUD ETTEVÕTJAD/KÄITUMISVIISID	
Võimaliku vastutuselevõtmise eest põgenedes liiguvad petturlikud ettevõtjad ühest liikmesriigist teise	Seadusevastase tegevuse lõpetamise eest vastutab koduriik
	Halvad ettevõtjad TULEB turult kõrvaldada. Pettus on kõrvalejätmise kriteerium
Puudulik õiguskaitse liikmesriikide ja piiriülesel tasandil	Nõuetekohane õiguskaitse on põhiprobleem
Väljakujunenud juhtumid, mil töötajate passid ära võetakse, ning juhtumid, mil makstakse ainult osa palgast, et töötajad ehitusel hoida (41)	Vastutuselevõtmine
Töötajate lähetamise direktiivis keskendutakse aspektile „riik A vs riik B” ega võeta arvesse mitmes riigis paiknevate petturlike ettevõtete keerukust(37)	

³⁵ See on kohustuslik Prantsusmaal ja Poolas.

³⁶ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus CESE 2063/2012, [ELT C 161, 6.6.2013, lk 14](#).

³⁷ Euroopa Komisjoni korrupsioonivastase võitluse aruanne: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/documents/policies/organized-crime-and-human-trafficking/corruption/docs/acr_2014_et.pdf.

PETTUSED	
Pettused riiklikust tööõigusest kõrvalehoidmise teel (deklareerimata töö või näiline füüsilisest isikust ettevõtja) (76) ³⁸	<ul style="list-style-type: none"> – Vastutuselevõtmine – Tõhusam, paindlikum ja lihtsam raamistik ületunnitöö jaoks ehitussektoris; – süstemaatiline arvete kasutamine ehitusmaterjalide ostmisel; – nimesiltide kandmine ehitusplatsil (vt ka kaardisüsteem); – loobuda riigihangete puhul madalaima hinna pidamisest ainsaks kriteeriumiks; – ühendada omavahel avalikud andmebaasid ja pettusevastane võitlus; – dubleerida sotsiaal- ja fiskaalmaksude vähendamist sobivate alternatiividega, et tagada eelarve tasakaal; – edendada säästvat ehitust ja maksutagastusi (26)
Ettevõtjate suhteline karistamatus (milles suurimat rolli mängib rahvusvaheline turg) viib sotsiaalse struktuuri lammutamiseni	
Peaaegu „sanksioonivaba” keskkond, milles pettuse lokkamine on tõeline probleem ³⁹ (31)	<p>Musta nimekirja koostamine, kasutades VIES-andmebaasi alltöövõtja leidmise vahendina (32)</p> <p>Trahvide suurendamine pettuste pärssimiseks</p> <p>Süüdimõistetud petturlike ettevõtjate kõrvaldamine turult⁴⁰ (27)</p>
TÖÖTAMINE NÄILISE FÜÜSILISEST ISIKUST ETTEVÕTJANA	
<p>Palju riigiti erinevaid füüsilisest isikust ettevõtja määratlusi. Füüsilisest isikust ettevõtja seisundi piiriüleseid kuritarvitusi on raske hinnata ja vastutusele võtta (99)</p> <p>Füüsilisest isikust ettevõtjaga on tegemist juhul, kui tehakse kindlaks, et tegevus toimub:</p> <ul style="list-style-type: none"> • väljaspool mistahes alluvussuhet seoses selle tegevuse valikuga; • väljaspool mistahes alluvussuhet seoses töötasu maksmise tingimustega töötajatele, kes töötavad kõnealuse isiku omal vastutusel; • töötasu eest, mida makstakse otse ja täielikult kõnealusele isikule. <p>Kui mitu liikmesriiki on juba üritanud välja pakkuda täpset määratlust töötaja ja füüsilisest isikust ettevõtja eristamiseks, võttes aluseks varem kindlaks määratud kriteeriumid, siis inimeste erinevate tegelike olukordade keerukus tähendab seda, et praktikas on sellise määratluseni jõudmine sageli probleemne</p>	<p>Kehtestada ühiste Euroopa kriteeriumide kogum, mis annaks suuniseid töösuhte olemuse kindlaksmääramiseks. Austada subsidiaarsuse põhimõtet. Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) 2006. aasta soovitusel on mõistele „töösuhe” valitud laiem lähenemisviis, et võimaldada meetmeid näiliste füüsilisest isikust ettevõtjate vastu (100)</p> <p>Selleks et määrata kindlaks, kas tegemist on töösuhtega või mitte, tuleks esmast tähelepanu pöörata töötaja tegevuse ja tasustamisega seotud asjaoludele, olenemata suhte kirjeldusest näiteks lepingutingimustes (100)</p> <p>Komitee teeb ettepaneku:</p> <ul style="list-style-type: none"> • koguda andmeid „majanduslikult sõltuvate füüsilisest isikust ettevõtjate töö” kohta ELis; • teha kindlaks töötajate määratluste ühised jooned ELi eri liikmesriikides ja edendada uuringuid, mis võimaldaksid üksikasjalikult hinnata liikmesriikide kogemusi, eelkõige piirialadel⁴¹.
Peidetud töösuhe eksisteerib juhul, kui tööandja kohtleb töötajat viisil, mis võimaldab varjata tema tegelikku õiguslikku seisundit töötajana, ning kui lepingutingimused võivad jätta töötaja ilma kaitsest, millele töötajatel on õigus (100)	<p>Heausksetel füüsilisest isikust ettevõtjatel ja mikroettevõtjatel oleks abi usaldusväärsest reguleerimisest ning näilise füüsilisest isikust ettevõtja määratlusest. Näiliste füüsilisest isikust ettevõtjate vastu tuleks võidelda sellega, et tegelikku seisundit tööturul registreeritakse ja kontrollitakse senisest paremini</p>

³⁸ Vt <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=2055&furtherNews=yes>.

³⁹ Näiteks naeruväärselt madal 25 euro suurune trahv Belgias iga ekspluateeritava töötaja kohta...

⁴⁰ Nagu tehakse näiteks Austrias.

⁴¹ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus CESE 639/2010, [ELT C 18, 19.1.2011, lk 44](#).

Mõned liikmesriikides kehtestatud ettevõtluse arenduskavad võivad põhjustada konkurentsimoonusi tõeliste füüsilisest isikust ettevõtjate, mikroettevõtjate ja VKEde jaoks (101)	<i>On oluline koostada mõjuhinnangud kõigile nimetatud kategooriatele</i> <i>Tähelepanu tuleks pöörata sellele, kuidas töötajad, kes hakkavad tõelisteks füüsilisest isikust ettevõtjateks, võiksid kasu saada ühismehhanismidest, sh sotsiaalkindlustus- ja pensionisüsteemid</i>
---	---

LISA

EESMÄRGID JA MEETODID

Komitee soovib anda realistliku ülevaate nende asjade ja vahendite seisust (nii juba olemasolevatest kui ka väljatöötatavatest), mida on tarvis vajakajäämist otsustavaks likvideerimiseks. Järelduste aluseks on⁴²:

- hinnang asjakohastele dokumentidele ja mitmesugustest allikatest (institutsioonid, meedia, teadusringkonnad, sotsiaalpartnerid, huvirühmad, eksperdirühmad jne) saadud andmetele;
- hinnang komitee liikmete⁴³ delegatsiooni läbiviidud intervjuudele ehitussektori sotsiaalpartneritega ja riigiasutustega 6 liikmesriigis (Belgia, Prantsusmaa, Saksamaa, Poola, Portugal ja Rumeenia) ning Brüsselis asuvate Euroopa sotsiaalpartnerite, institutsioonide ja eksperdirühmadega;
- Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee asjakohased arvamused.

Mitmesugustel põhjustel⁴⁴ võib leitud puuduste ja täpse kohapealse olukorra vahel esineda lahknevusi (võiks õigustatult tekkida kiusatus öelda, et tegeleme liikuva sihtmärgiga!), kuid aruande eesmärk on välja pakkuda võimalikke lahendusi, mille hulgast poliitikakujundajad saavad valida.

DIREKTIIVIDEST KOKKUVÕTLIKULT

Teenuste direktiivi eesmärk (2006/123/EÜ)	Töötajate lähetamise direktiivi eesmärk (96/71/EÜ)	Jõustamisdirektiivi eesmärk (COM (2012) 0131) ⁴⁵
Hõlbustada teenuseosutajate asutamisevabaduse teostamist ja teenuste vaba liikumist, säilitades samas teenuste kõrge kvaliteedi. Lihtsustada haldusmenetlusi. Tühistada diskrimineerivad, üleliigsed või ebaproportsionaalsed nõudmised. Tugevdada liikmesriikide omavahelist halduskoostööd. Tugevdada tarbija õigusi.	Võimaldada teenuste piiriülest vaba osutamist, tagades samas lähetatud töötajate õiguste ja töötingimuste kaitse kogu Euroopa Liidus;	Võimaldada direktiivi 96/71/EÜ, sealhulgas kohaldatavate eeskirjade kuritarvitamise ja nende täitmisest kõrvaldamise ennetus- ja karistusmeetmete paremat ja ühtsemat rakendamist, kohaldamist ja jõustamist. Tagada lähetatud töötajate õiguste asjakohase kaitsetaseme austamine, eelkõige nende töötingimuste jõustamine, mida kohaldatakse teenuse osutamise kohas, hõlbustades samas teenuseosutajate teenuste osutamise vabaduse teostamist ja edendades teenuseosutajate ausat konkurentsi.

⁴² Küsimustikule saadud vastuste hinnang lisatakse hiljem aruande lisana.

⁴³ Ühtse turu vaatlusrühma liikmed: Ivan VOLEŠ, Ulrich SCHRÖDER (I rühm), Christoph LECHNER, ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsiooni esimees Martin SIECKER (INT, mõlemad II rühm), Jorge PEGADO LIZ (III rühm). Tööturu vaatlusrühma liikmed: Ana BONTEA (I rühm), Denis MEYNENT (II rühm, tööturu vaatlusrühma aseesimees), Eugen LUCAN (III rühm).

⁴⁴ Teadaantud probleemid võivad olla teatud majanduslike huvide, eri riikide konteksti jne väljendus.

⁴⁵ Euroopa Parlamendi tööhõive- ja sotsiaalkomisjonis hääletati aruande üle 18. märtsil 2014. Vt ka joonealune märkus 50.

TEENUSTE DIREKTIIV

Direktiiviga kehtestatakse **üldine õigusraamistik, mis edendab teenuseosutajate asumisvabaduse teostamist ja teenuste vaba liikumist**. Tegevuskava aluseks on järgmised neli sammast:

- teenuseosutajate asumisvabaduse teostamise ja teenuste osutamise vabaduse lihtsustamine ELis;
- teenuste saajate kui nende kasutajate õiguste tugevdamine;
- teenuste kvaliteedi parandamine;
- liikmesriikide töhusa halduskoostöö kehtestamine.

Direktiivis kehtestatakse kõigi majandusliku tulu eest osutatud teenuste üldine õigusraamistik (v.a väljajäetud sektorid), võttes seejuures arvesse teatavate tegevus- või kutsealade eripära. Direktiiviga on hõlmatud suur rühm teenuste valdkonna tegevusi, mis moodustavad ligikaudu 40 % ELi SKP-st ja tööhõivest.

See hõlmab selliseid sektoreid nagu **ehitus** ja käsitööndus (...), enamikku **reguleeritud kutsealadest** (näiteks juristid, arhitektid, insenerid ja raamatupidajad)⁴⁶.

Selle direktiivi artiklis 17⁴⁷ sätestatakse, et **artiklit 16** („Liikmesriigid austavad teenuseosutajate õigust osutada teenuseid muus liikmesriigis kui selles, kus nad on asutatud. Liikmesriik, kus teenust osutatakse, tagab oma territooriumil vabaduse teenuste osutamise valdkonnale juurdepääsuks ja selles valdkonnas tegutsemiseks”) **ei kohaldata järgmise suhtes: (...) direktiiviga 96/71/EÜ hõlmatud küsimused** (töötajate lähetamise direktiiv).

TÖÖTAJATE LÄHETAMISE DIREKTIIV

Ehitussektoris kohaldatakse kollektiivlepingutes ja õigusaktides sätestatud põhitingimusi⁴⁸.

- a) maksimaalne tööaeg ja minimaalne puhkeaeg;
- b) tasulise põhipuhkuse minimaalne pikkus;
- c) töötasu miinimummäärad*, kaasa arvatud ületunnitöötasud;
- d) töötajate vahendamise tingimused, eelkõige ajutist tööjõudu vahendavate ettevõtjate poolt vahendatavate töötajate puhul⁴⁹;
- e) töötervishoid, -ohutus ja -hügieen;
- f) rasedate või hiljuti sünnitanud naiste ning laste ja noorukite töötingimuste suhtes kohaldatavad kaitsemeetmed;
- g) meeste ja naiste võrdne kohtlemine ning muud mittediskrimineerimise sätted.

Käesoleva direktiivi kohaldamisel määratletakse töötasu miinimummäärade mõiste vastavalt selle liikmesriigi siseriiklikele õigusaktidele ja/või tavadele, mille territooriumile töötaja lähetatakse.

⁴⁶ Ülejäänud valdkonnad on jaekaubandus, äriteenused (näiteks kontoriruumide hooldus, juhtimiskonsultatsioonid ja reklaam), turism, kinnisvarateenused ja eraharidus.

⁴⁷ Artikli 17 lõikes 6 on öeldud, et artiklit 16 ei kohaldata järgmise suhtes: „Direktiivi 2005/36/EÜ II jaotisega hõlmatud küsimused, samuti teenuse osutamise kohaks olevas liikmesriigis kehtivad nõuded, kui teenuse osutamine on reserveeritud üksnes teatud kutseala esindajatele”.

⁴⁸ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=471>.

⁴⁹ Vt direktiiv 2008/104/EÜ renditöö kohta.

JÕUSTAMISDIREKTIIV

Jõustamisdirektiivi eesmärk on parandada töötajate lähetamise direktiivi rakendamist, kohaldamist ja jõustamist.

Artikkel 4 – Tegelik lähetamise kindlakstegemine ning eeskirjade kuritarvitamise ja nendest kõrvalehoidmise ennetamine⁵⁰

1. Direktiivi 96/71/EÜ rakendamiseks, kohaldamiseks ja jõustamiseks annavad pädevad asutused üldhinnangu kõikidele vajalikuks peetavatele faktilistele asjaoludele, sealhulgas hinnates eelkõige käesoleva artikli lõigetes 2 ja 3 sätestatud asjaolusid. Pädevatel asutustel peaks nendest asjaoludest abi olema, kui nad teostavad kontrollimisi ja kui neil on alust arvata, et töötajat ei saa pidada lähetatud töötajaks direktiivi 96/71/EÜ kohaselt. Need asjaolud on tegurid, mida tuleb arvesse võtta üldhinnangu koostamisel ja seega ei saa neid käsitleda eraldiseisvatena.

2. Selleks et teha kindlaks, kas ettevõtja sisuline tegevus, mitte üksnes sisemine juhtimis- ja/või haldustegevus, toimub ka tegelikult, hindavad pädevad asutused pikemat ajavahemikku arvesse võttes üldiselt kõiki faktilisi asjaolusid, mis iseloomustavad ettevõtja kõnealust tegevust asutamiskoha liikmesriigis ja vajaduse korral ka vastuvõtvas liikmesriigis. Selliste asjaolude hulka võivad eelkõige kuuluda:

- a) koht, kus ettevõtja registrijärgselt asub ja kus asub tema juhatuse, kus ta kasutab kontoriruumi, maksab makse ja sotsiaalkindlustusmaksid ning kus tal on siseriikliku õiguse kohaselt asjakohasel juhul kutsealal tegutsemise luba või kus ta on registreeritud kaubanduskoja või kutseühingu liikmena;
- b) lähetatud töötajate töölevõtmise koht ja koht, kust nad on lähetusse saadetud;
- c) ühelt poolt ettevõtja ja töötaja vahel sõlmitud lepingute suhtes kohaldatav õigus ja teiselt poolt klientidega sõlmitud lepingute suhtes kohaldatav õigus;
- d) koht, kus toimub ettevõtja sisuline äritegevus ja kus on võetud tööle halduspersonal;
- e) täidetavate lepingute arv ja/või asutamiskoha liikmesriigis realiseeritud käive, võttes muu hulgas arvesse hiljuti asutatud ettevõtete ning VKEde eriolukorda.

3. Selleks et hinnata, kas lähetatud töötaja töötab ajutiselt muus liikmesriigis kui see, kus ta tavaliselt töötab, uuritakse kõiki seda tööd ja töötaja olukorda iseloomustavaid faktilisi asjaolusid. Selliste asjaolude hulka võivad eelkõige kuuluda:

- a) kas töötamine muus liikmesriigis toimub piiratud aja jooksul;
- b) lähetuse alguskuupäev;
- c) kas lähetus toimub muus liikmesriigis kui see, kus või kust töötaja määruse (EÜ) nr 593/2008 (Rooma I) ja/või Rooma konventsiooni kohaselt tavapäraselt oma tööd teeb;
- d) kas lähetatud töötaja pöördub pärast tööde lõpetamist või teenuste osutamist, mille jaoks ta lähetatud on, tagasi päritoluliikmesriiki või eeldatakse, et ta asub pärast seda taas tööle päritoluliikmesriigis;
- e) tegevuse olemus;
- f) kas töötaja lähetanud tööandja katab reisi-, eluaseme- või majutus- ja toitlustuskulud või tagab nende kulude hüvitamise ja kui see on nii, siis kuidas on see korraldatud või hüvitamise meetod;
- g) kas samal töökohal on töötanud sama või mõni teine (lähetatud) töötaja.

4. Lõigetes 2 ja 3 sätestatud faktilistest asjaoludest ühe või mitme täitmata jätmise ei välista automaatselt olukorra iseloomustamist lähetamisena. Neid asjaolusid tuleb hinnata üksikjuhtumipõhiselt, võttes arvesse iga olukorra eripära.

5. Käesolevas artiklis osutatud asjaolusid, mida pädevad asutused kasutavad olukorra üldisel hindamisel tegeliku lähetuse kindlakstegemiseks, võib samuti kasutada selleks, et teha kindlaks, kas isik on töötaja vastavalt direktiivi 96/71/EÜ artikli 2 punkti 2 kohasele määratlusele. Liikmesriigid peaksid juhinduma muu hulgas asjaoludest, mis on seotud töötaja töö tegemise, alluvuse ja tasustamisega, olenemata sellest, kuidas lepingulist või muud töösuhet osaliste vahelises kokkuleppes iseloomustatakse.

⁵⁰ Euroopa Parlamendi 6. aprillil 2014 vastuvõetud seadusandliku resolutsiooni (P7_TA-PROV(2014)0415, esialgne tekst) artikkel 4.

EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEE ARVAMUSED DIREKTIIVIDE KOHTA

Komitee on seoses teenustega ja töötajate lähetamisega koostanud arvukalt arvamusi. Oma arvamuses siseturu sotsiaalse ja keskkonnamõõtmekoha kohta⁵¹ kordas komitee fakti, et parim kaitse sotsiaalse tõrjutuse vastu on tööturu integratsioon. Sellele võiks lisada, et kuigi turg on määratluse poolest rahvusvaheline, jääb töö oma olemuselt riigipõhiseks. Loogiliselt võttes tekitab see küsimuse järjepidevusest ja sidususest või nende puudumisest ühtsel turul: integratsioonile suunatud ELi poliitikameetmed muutuvad problemaatiliseks (või ebaõnnestuvad), kui neil puudub ühtne piiriülene alus. Oma arvamuses töötajate lähetamise kohta seoses teenuste osutamisega⁵² on komitee „nõudnud töötajate lähetamise eeskirjade tugevdamist, muuhulgas töötajate lähetamise direktiivi sätete selgemaks ja paremaks muutmise kaudu ja liikmesriikide asutuste vahelise koostöö tugevdamise kaudu.” Komitee märkis ka, et endiselt on selge vajadus keskenduda „paremale rakendamisele ja tõhusale halduskoostööle liikmesriikide vahel”, eelkõige mittevajalike halduskulude vältimiseks. „Et edendada teenuste piiriülest osutamist ausa konkurentsi tingimustes, on oluline tagada võrdsed minimaalsed töötingimused liikmeriikide õigusaktide ja kollektiivlepingute kohaselt.”

Komitee käsitles Euroopa Kohtu otsuseid töötajate lähetamise direktiivi kohta oma arvamustes „Siseturu sotsiaalne mõõde”⁵³ ja „Ühtse turu akt – Kaksteist vahendit”⁵⁴. Komitee kutsus üles:

- töötajate lähetamise direktiivi sätete selgemaks ja paremaks muutmisele;
- tulemuslikumale koostööle liikmesriikide asutuste vahel;
- mittediskrimineerimise põhimõtte rakendamisele töö ja töötasu tingimuste suhtes;
- sotsiaalpartneritega konsulteerimisele;
- siseturul äriühingute mittediskrimineerimisele.

EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEE ASJAKOHASED ARVAMUSED			
ARVAMUSED	VIIDE	RAPORTÖÖR	
Teenuste direktiiv	CESE 137/2005, ELT C 221, 8.9.2005, lk 113	ARNO METZLER ERNST ERIK EHNMARK	
Teenuste siseturg – tööturu ja tarbijakaitse nõuded	CESE 793/2007, ELT C 175, 27.7.2007, lk 14	KARIN ALLEWELDT	
Siseturu sotsiaalne ja keskkonnamõõde	CESE 36/2009, ELT C 182, 4.8.2009, lk 1	ANDRZEJ ADAMCZYK	
Ühtse turu sotsiaalne mõõde	CESE 970/2010, ELT C 44, 11.2.2011, lk 90	THOMAS JANSON	
Ühtne teenusteturg	CESE 1161/2011, ELT C 318, 29.10.2011, lk 109	MARTIN SIECKER	
Kutsekvalifikatsioonid	CESE 1046/2012 ELT C 191, 29.6.2012, lk 103	ARNO METZLER	
Töötajate lähetamine	CESE 1387/2012, ELT C 351, 15.11.2012, lk 61	THOMAS JANSON	
Euroopa sotsiaalne märgis	CESE 1820/2012, ELT C 76, 14.3.2013, lk 20	ARIANE RODERT	
Füüsilisest isikust ettevõtja staatuse kuritarvitamine	CESE 2063/2012 ELT C 161, 6.6.2013, lk 14	MARTIN SIECKER	

⁵¹ CESE 36/2009, [ELT C 182, 4.8.2009, lk 1](#).

⁵² CESE 1387/2012, [ELT C 351, 15.11.2012, lk 61](#).

⁵³ CESE 970/2010, [ELT C 44, 11.2.2011, lk 90](#).

⁵⁴ CESE 1583/2011, [ELT C 24, 28.1.2012, lk 99](#).

Füüsilisest isikust ettevõtjate töö uued suundumused: majanduslikult sõltuvate füüsilisest isikust ettevõtjate töö erijuhtum	CESE 639/2010, ELT C 18, 19.1. 2011, lk 44	JOSE MARIA ZUFIAUR NARVAIZA
Ehitussektori konkurentsivõime	CESE 2295/2012, ELT C 198, 10.7. 2013, lk 45	AUREL LAURENTIU PLOSCEANU

EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEE SEONDUVAD ARVAMUSED

Ühtse turu akt – puuduvate meetmete määratlemine	CESE 3154/2013, ELT C 67, 6.3. 2014, lk 53	BENEDICTE FEDERSPIEL, IVAN VOLEŠ, MARTIN SIECKER
Ühtse turu akt II – üheskoos uue majanduskasvu eest	CESE 2039/2012, ELT C 76, 14.3. 2013, lk 24	MARTIN SIECKER, IVAN VOLEŠ, BENEDICTE FEDERSPIEL
Ühtse turu akt – Kaksteist vahendit majanduskasvu edendamiseks ja usalduse suurendamiseks	CESE 1583/2011, ELT C 24, 28.1. 2012, lk 99	IVAN VOLEŠ, BENEDICTE FEDERSPIEL, MARTIN SIECKER
Ühtse turu akt II – põhimeetmed	CESE 1575/2012, ELT C 299, 4.10. 2012, lk 165	IVAN VOLEŠ, BENEDICTE FEDERSPIEL, MARTIN SIECKER
Ühtse turu akt. Kõrge konkurentsivõimega sotsiaalne turumajandus	CESE 525/2011 ELT C 132, 3.5. 2011, lk 47	IVAN VOLEŠ, BENEDICTE FEDERSPIEL, MARTIN SIECKER
Väike ettevõtte, suured ideed – uus partnerlus, et aidata VKEdel saada osa üleilmsetest võimalustest	CESE 1293/2012, ELT C 229, 31.7. 2012, lk 49	IVAN VOLEŠ
Siseturupoliitika kujundamine kodaniku- ja inimkeskseks	CESE 466/2012, ELT C 143, 22.5. 2012, lk 17	JORGE PEGADO LIZ